

УДК 796.034.2

СТРУКТУРНА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ МАСОВИМ СПОРТОМ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ В КУРДИСТАНІ

Юрій МІЧУДА¹, Олег ВАРЕНИК², Абдулрахман Раман Нурі³

*Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ, Україна,*

e-mail: varvoleg18@gmail.com,

ORCID: ¹0000-0002-0666-4006, ²0000-0002-5246-8065, ³0000-0001-9980-2940

Анотація. Мета дослідження зумовлена недосконалістю структури управління системою масового спорту, відсутністю механізму, що міг би дати змогу подолати міжвідомчі та інші організаційні бар'єри, які існують між різними сторонами управління. У зв'язку з цим, метою нашого дослідження став пошук шляхів оптимізації взаємодії між усіма зацікавленими сторонами. На основі організаційного аналізу та організаційного діагнозу визначено ті умови, котрі найбільше сприятимуть розвиткові масового спорту в регіоні, а згодом – і на загальнонаціональному рівні. Завдяки проведеним дослідженням та здійсненому аналізу наявних функціональних зв'язків між суб'єктами масового спорту в Курдистані побудовано та представлено модель, яка відображає структуру налагодження такої взаємодії. Механізм взаємодії в запропонованій моделі повинен визначатися закріпленими в нормативних документах цілями і функціями організацій у сфері масового спорту; напрямом і змістом інформаційних зв'язків, а також особливостями їх використання; можливостями і способами використання ресурсів організацій для вирішення проблем масового спорту.

Ключові слова: масовий спорт, управління, організаційна взаємодія, структура, модель.

THE STRUCTURAL MODEL OF MASS SPORTS MANAGEMENT AT THE LOCAL LEVEL IN KURDISTAN

Yurii MICHUDA¹, Oleg VARENYK²,
Abdulrahman Raman Nuri³

*National University of Ukraine on Physical Education and Sport,
Kyiv, Ukraine,*

e-mail: varvoleg18@gmail.com,

ORCID: ¹0000-0002-0666-4006, ²0000-0002-5246-8065, ³0000-0001-9980-2940

Abstract. The Aim of the analysis is caused by the imperfection of the management structure of this system, the lack of mechanism to overcome the interagency and other organizational barriers which exist between different management aspects. As a result, the purpose of our study was to find ways to optimize interaction between every stakeholders. On the basis of the conducted researches and analysis of the structural and functional links existing between the mass sport subjects in Kurdistan, the model that reflects the structure of the establishment of such interaction.

According to the results of the normative –legal documents and the comparative and organizational analysis, as well as to systems analysis and modeling the structure of organizational relations between the subjects which are involved in the mass sport management in Kurdistan. The aim of the analysis is to identify the ways of its further improvement. It is due to the need to improve the efficiency of mass sport system in Kurdistan. It has been established, that the present structure of interaction requires the introduction of changes and additions to the new contacts caused by changes of external and internal environment conditions in which the system of mass sport functions. Legal documents that directly determine the terms interaction of the organization in the system of mass sport. This legal documents, which directly determine the interactional conditions of organizations in the system of the mass sport are

the theses and statutes, which regulate its functioning and the documents of the contractual character (contracts, deals etc.), which are introduced in the interactional process.

The basis of the conducted content analyses of these documents was the key words, which characterized combined activities in the field of mass sports. The analysis showed, that they are based on the fairly wide range of the legal possibilities for the interaction of organizations in the development of mass sports process. The implementation of the effective social interaction between subjects of management of the mass sport's system is one of the ways of its intensive development in conjunction with corrective actions to the regulatory and legal framework, the development of communication as well as logistic and other modern ways of increasing of management effectiveness. Studying the existing connections will be a prerequisite for constructing an optimal interaction model between stakeholders in the process in the future.

Keywords: mass sport, management, organizational interaction, structure, model.

Постановка проблеми. Важливим аспектом розвитку масового спорту в Курдистані є активізація спільних дій, спрямованих на популяризацію рухової активності серед різних груп населення, здорового способу життя, здійснення рекламної діяльності у сфері масового спорту. Також важливим є здійснення ще однієї функції управління, якою повинна стати мотивація суб'єктів масового спорту до організаційної взаємодії. Найбільш дієвим з цього погляду фактором є раціональне використання ринкових механізмів мотивації. Бути здоровим, працювати в здоровому колективі й жити в здоровому суспільстві має стати економічно вигідно. Також сприяння розвитку масового спорту, участь в управлінні ним, виступаючи безпосередньо або опосередковано суб'єктом організаційної взаємодії з іншими учасниками цього процесу повинні забезпечувати його учасникам у перспективі можливість отримання позитивного економічного ефекту. Необхідно при цьому враховувати і той факт, що досягнення стійкого позитивного ефекту в соціальній сфері можливо тільки в середньотривалій перспективі, що викликає певні труднощі в залученні інвестицій у цей сектор економіки [4]. Тож додатковим імпульсом для розвитку масового спорту, на нашу думку, може бути становлення і розвиток у Курдистані системи медичного страхування [1]. У цьому контексті загальнодоступним і дієвим засобом для збереження і зміцнення здоров'я може і повинна стати рухова активність [2, 9]. У зв'язку з цим, метою нашого дослідження став пошук шляхів оптимізації взаємодії між усіма зацікавленими сторонами. Упровадження такої новації, на нашу думку, дасть змогу знизити до мінімуму негативний вплив зазначеного фактора на процес управління масовим спортом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми і на які опирається автор. Передумовами, що сприяли вибору теми дослідження, стали праці

представників різних напрямів сучасної науки, що розкривають такі аспекти:

- особливості функціонування масового спорту та спорту для всіх як системи і необхідність подолання проблем, що перешкоджають їхній ефективній діяльності (В. Савченко, А. Сергєєв, 2017; М. Дутчак, 2009; О. Вареник, 2014);
- дієвість загальнотеоретичних основ формування і розвитку масового спорту як соціального явища і наявний позитивний досвід використання відповідних її механізмів в інших сферах діяльності (М. Туленков, 2016; О. Андрєєва, 2014);
- можливість і необхідність використання в сучасних умовах сфери фізичної культури і спорту інноваційних підходів (С. Бубка, В. Платонов 2017).

Виокремлення нерозв'язаних раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Важливо зазначити, що фахівці Курдистану не можуть використовувати результати наукових робіт, що стосуються предмета дослідження, оскільки їх не проводять як у тоталітарних, так і в більш демократичних країнах Близького Сходу. Лише обмежену інформацію можна отримати в дослідженнях, присвячених проблемам розвитку фізичної культури і спорту в Палестині (А. Найрат, 2003; К. І. Самер, 2016), Іраку (Ф. Редха, 2009), Лівані (Ю. Алі, 2011).

Усе це зумовлює наявність значних перешкод для забезпечення цілеспрямованого розвитку сфери масового спорту в Курдистані на основі реалізації державної політики, що відповідає сучасним вимогам. З огляду на це, вважаємо надзвичайно актуальним наукове дослідження, результати якого допоможуть цілеспрямовано створювати організаційні умови для широкого залучення різних груп населення Курдистану до активних занять спортом.

Формулювання мети дослідження (постановка завдань). Дослідження було спрямовано на наукове обґрунтування структурної моделі

організаційних зв'язків між суб'єктами управління масовим спортом у Курдистані. Досягнення мети передбачало виконання таких завдань дослідження:

1. З'ясувати місце і роль кожного суб'єкта в структурі управління масовим спортом на місцевому рівні.

2. Визначити напрями структурних зв'язків між ними.

3. Вивчити умови налагодження процесів координації дій між усіма суб'єктами взаємодії в системі масового спорту.

Методи та організація дослідження. Для виконання поставлених завдань застосовано такі методи дослідження: аналіз літературних джерел і документів; системний аналіз; організаційний аналіз і організаційний діагноз; моделювання; методи математичної статистики. Під час дослідження нормативно-правових документів було окреслено склад та функції суб'єктів, що беруть участь у процесі управління масовим спортом у м. Дахуці. Було визначено наявні та перспективні напрями взаємодії між ними і побудовано теоретичну структурну модель, упровадження якої надалі допоможе підвищити ефективність функціонування системи масового спорту.

Виклад основного матеріалу з аналізом отриманих наукових результатів. Проведені дослідження засвідчили, що одним із факторів, що негативно впливають на активність залучення різних груп населення до регулярних занять руховою активністю і масовим спортом, є недосконалість структура управління цією системою, відсутність механізму, що допомагає подолати міжвідомчі та інші організаційні бар'єри, що існують між різними структурами цієї системи [7]. У зв'язку з цим, одним із напрямів нашого дослідження став пошук шляхів подолання цих протиріч. виправлення цієї ситуації через упровадження адекватних організаційних новацій, на нашу думку, може сприяти зниженню до мінімуму негативного впливу цього фактора на процес управління масовим спортом. Ми зважали на те, що в практиці управління масовим спортом вже робилися спроби створення таких структур, які мали здійснювати координацію діяльності різних організацій [1]. Але їхня діяльність була побудована переважно за директивним принципом, не зважаючи на інтереси всіх учасників процесу. Діяльність таких структур не завжди ефективна і сприяє здійсненню бажаної мети, а якщо і досягається успіху, то він, як правило, є епізодичним і короткостроковим. Причиною цього передусім було недотримання основних принципів корпоративного партнерства, відсутність нормативно-правового закріплення стату-

су і повноважень учасників процесу управління масовим спортом, чіткого визначення їхніх компетенцій на всіх етапах розвитку партнерських відносин [3].

Застосовуючи методи організаційного аналізу та організаційного діагнозу, ми опрацювали пакет нормативно-правових документів, що безпосередньо визначають умови організаційної взаємодії між організаціями в системі масового спорту в Курдистані. Такими правовими документами найперше є положення і статuti, які регламентують їхню діяльність, а також ті документи договірної характеру (договори, угоди та ін.), що створено при взаємодії [3]. Контент-аналіз цих документів із ключовими словами, що характеризують спільну діяльність організацій у сфері масового спорту, встановив, що в їхній основі є широкий діапазон правових можливостей для взаємодії між організаціями під час розвитку масового спорту. Наприклад, у статуті, який регламентує діяльність місцевої Ради жінок, передбачено спільну діяльність із сімома організаціями (табл. 1). У статуті про місцеві релігійні громади передбачено співпрацю тільки з місцевими органами. У Положенні про департамент з фізичної культури і спорту передбачено можливість взаємодії з шістьма організаціями і т.д. Водночас помітно односпрямованість відносин у документах деяких організацій.

З одного боку, у нормативних документах тієї чи іншої організації закріплено наміри про співпрацю, спільні дії з іншими структурами під час статутної діяльності та виконання функцій. Водночас можливості такої взаємодії і співпраці нормативно не закріплено в документах організації – контрагента.

За результатами досліджень, що базуються на теорії відношень, встановлено тільки три пари організацій (релігійна громада й органи місцевого самоврядування; департамент культури та департамент освіти; житлово-господарська організація і місцева федерація футболу в м. Дахуці), положення і статuti яких передбачають таке взаємовигідне співробітництво. По суті організаційно-правова форма багатьох структур апріорі передбачає таку взаємодію. Зважаючи на те, що ці організації самі собою є складними соціальними системами, відкритими для впливу зовнішнього середовища, діяльність яких не може бути повністю регламентована і формалізована, факт відсутності нормативно закріпленого двостороннього зв'язку, на наш погляд, істотно може впливати на зниження ефективності взаємодії між організаціями у розв'язанні питань розвитку масового спорту.

Таблиця 1

**Структурні зв'язки між суб'єктами масового спорту
за результатами аналізу документів (на прикладі м. Дахука)**

Організації		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Кільк. стр. зв'язків
Прямий	1. Департамент фізичної культури і спорту	–	О			О	О	О	О	О		6
	2. Органи місцевого самоврядування		–			Д	О					2
	3. Департамент освіти		О	–		О			Д			3
	4. Спортивні громадські організації				–	О		О		Д		3
Опосередкована	5. Релігійна громада		Д			–						1
	6. Силові структури						–	О				1
	7. Департамент охорони здоров'я		О					–				1
	8. Департамент культури			Д		О			–			2
	9. Житлово-комунальне господарство		О		Д					–		2
	10. Об'єднання жінок	О	О	О		О		О	О	О	–	7
Кількість структурних зв'язків		1	6	2	1	6	2	4	2	2	0	–

Примітки: О – однонаправлений зв'язок; Д – обоюднонаправлений зв'язок

Варто також зазначити, що факт підтвердження наміру про взаємодію, закріплений на нормативно-правовому рівні, значно посилює організаційні зв'язки між сторонами, що співдіють, робить їх структуру менш чутливою до зовнішніх чинників впливу, і така система ліпше пристосовується до змін зовнішнього середовища.

Отже, аналіз структури взаємодії між суб'єктами, які беруть участь в управлінні масовим спортом у Курдистані, виявив, що низка організацій, нормативно-цільово спрямованих на взаємодію, не мають структурної моделі та механізму для її реалізації. На підставі даних, отриманих під час аналізу нормативних документів і опитування фахівців, а також зважаючи на динаміку змін, що відбуваються у сфері масового спорту і які обґрунтовують необхідність узгоджувати стратегічні рішення, прийняті різними структурами, які прямо або опосередковано беруть участь в управлінні системою масового спорту, виявлено функції управління, що вимагають якнайскорішої реалізації. Стратегічну активність у взаємодії різних організацій тут можна представити як модель, що інтегрує функції і ресурси, котрі ці організації можуть використовувати більше.

У зв'язку з цим, перед нами виникла необхідність ініціювати створення моделі такої структури, яка відповідала б основним принципам корпоративного партнерства і максимально відобража-

ла сучасні тенденції демократичного розвитку суспільства в умовах ринкової економіки. Така структура зі свого боку повинна мати координаційний центр з юридичними повноваженнями, до його складу повинні належати кваліфіковані фахівці, що представлятимуть інтереси всіх учасників, зацікавлених у розвитку масового спорту.

Пропонуємо концептуальну модель організаційних зв'язків між учасниками управління масовим спортом та організаційну структуру координаційного центру (див. рис. 1).

Мета діяльності координаційного центру полягає в тому, щоб сприяти задоволенню духовних потреб різних груп населення та виховання гармонійно розвиненої особистості через створення необхідних умов для реалізації інтелектуального творчого потенціалу людини, забезпечення організації його дозвілля на основі морального і фізичного виховання [6, 8].

Головні завдання такого органу:

- координація діяльності державних, громадських та інших організацій з метою використання їхнього потенціалу в сфері дозвілля;
- надання інформаційної та методичної допомоги організаціям, підприємствам і приватним особам у проведенні виховних культурно-просвітніх заходів при активному використанні коштів фізичної культури і спорту.

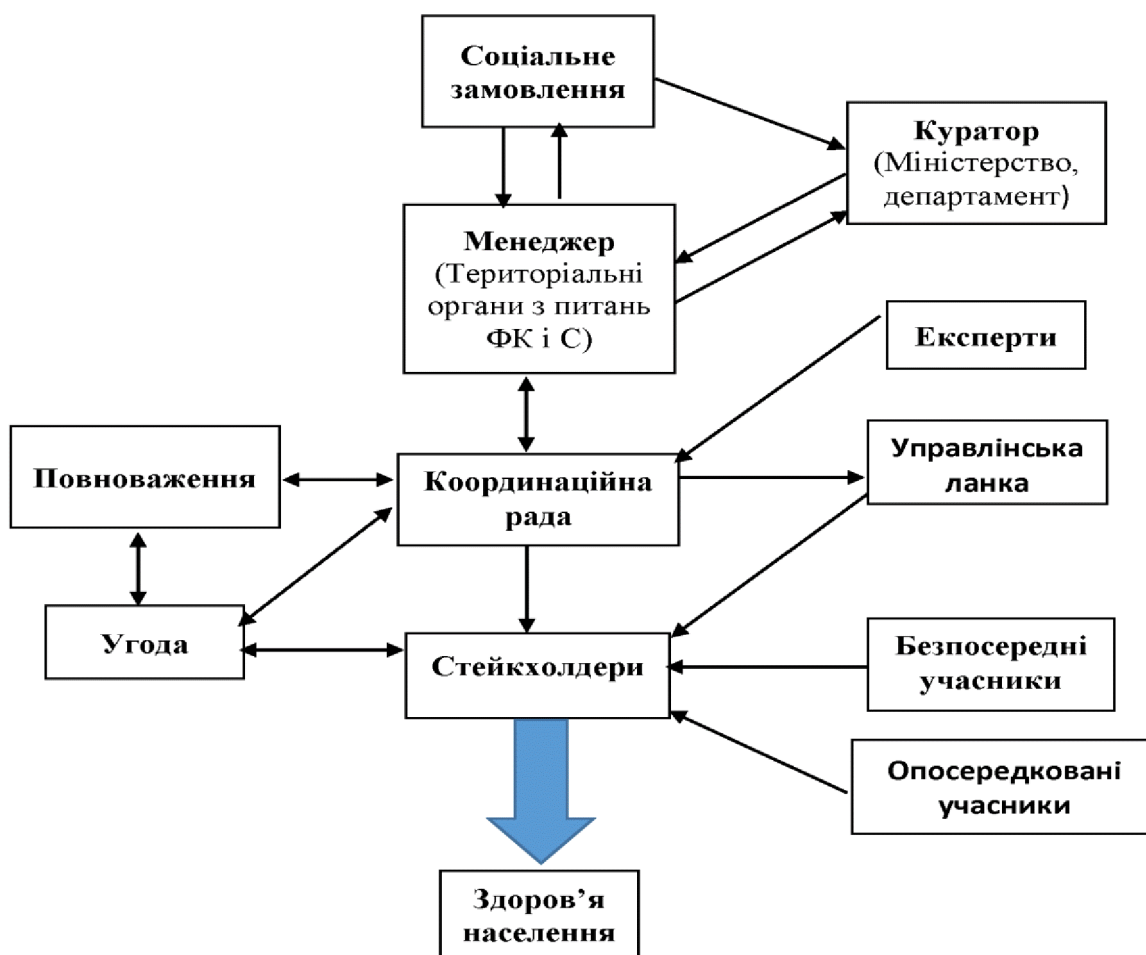

Рис. 1. Концептуальна модель організаційних зв'язків між учасниками управління масовим спортом у процесі досягнення цілей

Розробляючи проект положення координаційного центру, ми враховували, з одного боку, необхідність інтеграції діяльності організацій [5], а з другого – важливість чіткого формулювання і правового закріплення завдань і компетенцій, прав та інтересів, а також секторів відповідальності кожної зі сторін взаємодії. Проблема розмежування функцій, прав і відповідальності учасників координаційного центру зумовлена, по-перше, формуванням нової структури управління в масштабі територіального утворення. У зв'язку з цим, державні та інші зацікавлені особи виступають засновниками центру і делегують йому частину своїх функцій щодо організаційного та ресурсного забезпечення його роботи, зокрема спрямованих і на розвиток масового спорту. По-друге, проблему зумовила необхідність сформувати організаційну структуру центру, який повинен взяти на себе виконання цих функцій і, відповідно, володіти для цього необхідним потенціалом. По-третє, розв'язання проблеми ускладнено дефіцитом кадрів, недостатнім рівнем професійної підготовленості фахівців і недосконалістю трудового законодавства.

Центр покликаний координувати розподіл та використання об'єктів фізкультурно-спортивної інфраструктури, вносити пропозиції щодо планування і розвитку її в майбутньому, задіяння резервних можливостей матеріально-технічного забезпечення масового спорту [10]. Також центр повинен координувати процес раціонального використання кадрового потенціалу, зважаючи на те, що фахівці з фізичної культури і спорту розділені по різних відомствах: у сфері освіти та науки, у силових структурах і комерційних організаціях тощо. Фінансові ресурси для забезпечення спільних проектів використовують за принципом пайової участі або виділяють цілеспрямовано з бюджету відповідно до розрахункових документів координаційного центру. Центр може подавати пропозиції органам місцевої влади про зміни, наприклад, на користь зменшення ставок оподаткування соціальних проектів і окремих об'єктів за умови використання заощаджених коштів на розвиток масового спорту.

У нормативно-правових документах, що регламентують діяльність координаційного центру, має бути чітко сформульовано компетенції, права

й обов'язки як організацій-засновників, так і інших організацій. Правовою основою взаємодії між ними повинна стати угода, покликана, з одного боку, визначити паритет цілей договірних сторін, а з другого – виключити дублювання функцій, визначивши сфери впливу й оперативно вирішувати проблемні ситуації, що можуть виникати у функціонуванні масового спорту як системного явища [3].

Ми припускаємо, що важливим фактором, котрий може сприяти підвищенню якості інформаційно-методичного забезпечення різних напрямів діяльності в масовому спорті, може стати створення консультативно-методичної групи як структурного елемента центру. Його діяльність передбачає розв'язання таких основних завдань:

- сприяти підвищенню рівня організаційно-методичного забезпечення фахівців при впровадженні різних форм масового спорту в сучасних соціально-економічних умовах;
- надавати науково-методичну і практичну допомогу спеціалістам на місцях для підвищення ефективності масового спорту;
- збір, вивчення і систематизація досвіду роботи.

Основними формами роботи такої групи можуть стати семінари, тренінги на різних рівнях щодо проблем організації та методики масового спорту, консультації на місці та з виїздом в організації, практична допомога організаціям у розробленні документів планування роботи та ін.

Висновки і перспективи подальших пошуків у цьому напрямі. Отже, впровадження інноваційних форм взаємодії різних організацій

у межах масового спорту як модельного фактора може сприяти активізації процесу оновлення форм і методів управління всередині самих організацій – учасників. Результати нашого дослідження дають змогу констатувати, що визначення структурних взаємозв'язків між різними суб'єктами масового спорту та їхніх функцій є основою для моделювання структури їхньої взаємодії в управлінні масовим спортом. Механізм взаємодії в запропонованій моделі мають визначити закріплені в нормативних документах цілі й функції організацій у сфері масового спорту, напрям і зміст інформаційних зв'язків, а також особливості їхнього використання, можливості й способи використання ресурсів організацій для розв'язання проблем масового спорту. За результатами дослідження, запропоновані чинники чутливі до змін структурно-функціональної моделі взаємодії і можуть стати тим інструментом, який сприятиме підвищенню ефективності масового спорту.

Слід зауважити, що результати проведених досліджень підтверджують аналогічні висновки М. В. Дутчака і О. Н. Вареника на прикладі спорту для всіх в Україні [1]. Автори вказують на відсутність у цей час цілеспрямованого пошуку нових організаційних форм діяльності, ефективної координації дій та обміну інформацією, що призводить до недостатнього рівня взаємодії між організаціями, нераціонального розподілу їхніх зусиль у функціонуванні системи масового спорту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вареник О. М. Організаційна взаємодія між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання та спорту : [спец.] 24.00.02. "Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення" / О. М. Вареник. – Київ, 2014. – 22 с.
2. Дутчак М. Парадигма оздоровчої рухової активності: теоретичне обґрунтування і практичне застосування / Мирослав Дутчак. // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2015. – № 2. – С. 44–52.
3. Журба М. А. Правові засади масового спорту в Україні. / М. А. Журба // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. – 2016. – Вип. 41(2). – С. 26–28.
4. Катерина У. М. Організаційно-методичні засади діяльності навчально-оздоровчих комплексів у процесі фізичного виховання студентської молоді : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання та спорту : [спец.] 24.00.02 "Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення" / У. М. Катерина. – Київ, 2017. – 22 с.
5. Кравченко О. Роль стейкхолдерів для створення ефективної системи зовнішніх комунікацій організацій сфери масового спорту та спорту для всіх / О. Кравченко // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2014. – № 4. – С. 107–110.
6. Лади́ка П. І. Управління в системі масового спорту / П. І. Лади́ка // Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). – Київ, 2016. – Вип. 8. – С. 47–50.
7. Омельченко С. О. Теоретичні та методичні основи взаємодії соціальних інститутів суспільства в формуванні здорового способу життя учнів загальноосвітніх навчальних закладів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : [спец.] 13.00.05. "Соціальна педагогіка" / С. О. Омельченко. – Луганськ, 2008. – 46 с.
8. Савченко В. Управління сферою фізичної культури і спорту у науковому дискурсі в Україні [Електронний ресурс] / В. Савченко, А. Сергеев // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2016. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svp_2016_1_20.

9. Самер К.І. Організаційно-методичні засади впровадження фітнес-технологій у фізичне виховання студентської молоді Палестини : дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання та спорту : [спец.] 24.00.02. "Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення" / К.І. Самер – Київ, 2016. – 20 с.

10. Чеховська Л. Сучасний стан і проблеми розвитку інфраструктури масового спорту України / Л. Чеховська // Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М.П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). – Київ, 2017. – Вип. 3К. – С. 526–531.

REFERENCES

1. Вареник ОМ. Організаційна взаємодія між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні [автореферат]. Київ: Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України; 2014. 22 с.

2. Дутчак М. Парадигма оздоровчої рухової активності: теоретичне обґрунтування і практичне застосування. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2015;2:44–52.

3. Журба МА. Правові засади масового спорту в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016;41(2):26–8.

4. Катерина УМ. Організаційно-методичні засади діяльності навчально-оздоровчих комплексів у процесі фізичного виховання студентської молоді [автореферат]. Київ: Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України; 2017. 22 с.

5. Кравченко О. Роль стейкхолдерів для створення ефективної системи зовнішніх комунікацій організацій сфери масового спорту та спорту для всіх. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2014;4:107–10.

6. Ладика ПІ. Управління в системі масового спорту. В: Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). Київ; 2016;15(8), с. 47–50.

7. Омельченко СО. Теоретичні та методичні основи взаємодії соціальних інститутів суспільства в формуванні здорового способу життя учнів загальноосвітніх навчальних закладів [автореферат]. Луганськ: Луганськ. нац. пед. ун-т ім. Шевченка; 2008. 46 с.

8. Савченко В. Управління сферою фізичної культури і спорту у науковому дискурсі в Україні [Інтернет]. 2016 [цитовано 2018 Лист. 24];1:116–22. Доступно: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svp_2016_1_20.

9. Самер КІ. Організаційно-методичні засади впровадження фітнес-технологій у фізичне виховання студентської молоді Палестини [автореферат]. Київ: Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України; 2016. 20 с.

10. Чеховська Л. Сучасний стан і проблеми розвитку інфраструктури масового спорту України. В: Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М.П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). Київ; 2017;3(К), с. 526–31.

Стаття надійшла до редколегії 8.10.2018

Прийнята до друку 23.10.2018

Підписана до друку 31.10.2018